

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO

**WSZYSTKO,
CO TRZEBA WIEDZIEĆ!**

- jakie czynniki wpływały na rozwój prawa u początków USA?
- jak działa prawo federalne i prawa stanowe?
- jakie wyzwania stoją dziś przed prawem amerykańskim?

G. Edward White

HISTORIA PRAWA AMERYKAŃSKIEGO

Tłumaczenie i redakcja naukowa
Łukasz Jan Korporowicz

ORIGINAL ENGLISH
LANGUAGE EDITION BY
OXFORD
UNIVERSITY PRESS

**> KRÓTKIE
WPROWADZENIE**

HISTORIA PRAWA AMERYKAŃSKIEGO

> KRÓTKIE
WPROWADZENIE

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

G. Edward White

HISTORIA PRAWA AMERYKAŃSKIEGO

Tłumaczenie i redakcja naukowa
Łukasz Jan Korporowicz

ORIGINAL ENGLISH
LANGUAGE EDITION BY
OXFORD
UNIVERSITY PRESS

> KRÓTKIE
WPROWADZENIE

Łódź 2026

Tytuł oryginału: *American Legal History: A Very Short Introduction*

Rada Naukowa serii Krótkie Wprowadzenie

Jerzy Gajdka, Ewa Gajewska, Krystyna Kujawińska Courtney,

Aneta Pawłowska, Piotr Piotrowski Maciej Potz,

Piotr Stalmaszczyk, Wojciech Woźniak

Redaktorzy inicjujący serii Krótkie Wprowadzenie

Monika Borowczyk, Urszula Dzieciatkowska, Agnieszka Kałowska-Majchrowicz

Tłumaczenie i redakcja naukowa

Łukasz Jan Korporowicz

Redakcja

Dariusz Rudziński

Skład i łamanie

PAJ-Press

Korekta techniczna

Katarzyna Woźniak

Projekt typograficzny okładki

Monika Rawska

American Legal History: A Very Short Introduction was originally published in English in 2014. This translation is published by arrangement with Oxford University Press. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego is responsible for this translation from the original work and Oxford University Press shall have no liability for any errors, omissions or inaccuracies or ambiguities in such translation or for any losses caused by reliance thereon.

© Oxford University Press 2014

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2026

© Copyright for Polish translation by Łukasz Korporowicz, Łódź 2026

<https://doi.org/10.18778/8331-931-5>

Publikacja sfinansowana ze środków Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wydanie I. W.11314.24.0.M

Ark. wyd. 8; ark. druk. 12,375

ISBN Oxford University Press 978-0-19-976600-0

ISBN 978-83-8331-930-8

e-ISBN 978-83-8331-931-5

Dla Susan Davis White

Spis treści

Przedmowa do polskiego wydania	9
Podziękowania	17
Spis ilustracji	19
Wstęp	21

Rozdział 1

Historia prawa plemion indiańskich	25
------------------------------------	----

Rozdział 2

Prawo a niewolnictwo afroamerykańskie	41
---------------------------------------	----

Rozdział 3

Prawo własności i jego regulacja	59
----------------------------------	----

Rozdział 4

Prawo i przedsiębiorczość	73
---------------------------	----

Rozdział 5

Prawo karne	99
-------------	----

Rozdział 6

Prawo i relacje rodzinne	115
--------------------------	-----

Spis treści	7
-------------	---

Rozdział 7

Szkody niemajątkowe i prawo dotyczące <i>torts</i>	131
--	-----

Rozdział 8

Edukacja prawnicza i zawody prawnicze	151
---------------------------------------	-----

Epilog	167
--------	-----

Postscriptum – dzieje najnowsze prawa amerykańskiego (Łukasz Jan Korporowicz)	173
--	-----

Odwołania bibliograficzne	181
---------------------------	-----

Literatura polecana	185
---------------------	-----

Indeks	191
--------	-----

Przedmowa do polskiego wydania

Polski przekład książki G. Edwarda White'a zatytułowany *Historia prawa amerykańskiego* jest pierwszym opracowaniem, które przybliży polskiemu Czytelnikowi zagadnienia dotyczące dziejów prawa Stanów Zjednoczonych. Choć w polskiej literaturze prawniczej występują prace – mniejsze i większe – których autorzy zajmowali się różnymi zagadnieniami w tematyce niniejszej książki, dotychczas nie można było w języku polskim zapoznać się, chociażby pobieżnie, z przeszłością prawa amerykańskiego ujmowanego w sposób systemowy, co ma miejsce w przypadku tej publikacji. Trzeba tutaj wyraźnie zaznaczyć, że niniejsza książka daleka jest jednak od wyczerpującego przedstawienia omawianej tematyki. Ze względu na specyfikę serii, która ma przede wszystkim popularyzować naukę, Autorzy – w tym G. Edward White – muszą dokonywać trudnych wyborów i pewnych uproszczeń w zakresie prezentowanych treści. *Historia prawa amerykańskiego* także nie jest wolna od uproszczeń. Ich pojawienie się nie przekreśla wprawdzie ogólnego znaczenia i motywów pracy, lecz warto pamiętać, że niektóre opisywane zjawiska czy mechanizmy historyczne mogą być bardziej skomplikowane aniżeli wynikałoby to jedynie z lektury oddawanej do rąk Czytelników pracy. W przypadku książki White'a wspomniane uproszczenia można najwyraźniej dostrzec w tych miejscach, gdzie Autor odwołuje się do angielskich korzeni prawa amerykańskiego.

Z tych względów wypada na początek poczynić pewne ogólne uwagi, które mogą zaważyć na odbiorze książki przez Czytelników, a które odegrały również poważne znaczenie na etapie jej tłumaczenia i redakcji naukowej.

Przede wszystkim należy pamiętać, że prawo amerykańskie przynależy do innej tradycji prawnej aniżeli prawo polskie. Trudność dodatkowa polega na tym, że prawo amerykańskie nie może być łatwo zaszufładowane jako wywodzące się z tradycji prawa angielskiego, rozwijanego za pośrednictwem orzecznictwa tamtejszych sądów królewskich (*common law*). Po pierwsze, prawo angielskie – choć odegrało bezsprzecznie kluczową rolę dla rozwoju prawa amerykańskiego – nie zostało przyjęte i recypowane wprost przez kolonistów, a tym bardziej twórców niezależnego państwa, jakim po roku 1776 stały się Stany Zjednoczone. Wiele instytucji prawnych, które swymi korzeniami sięgały czasów średniowiecznego feudalizmu, zwyczajnie nie nadawało się do prostego przeniesienia na grunt amerykański. Najlepiej trudności te widać w odniesieniu do prawa własności ziemskiej, jednak w innych obszarach także pojawiała się trudność bezpośredniej recepcji. Po drugie, wbrew temu w co zwykło się wierzyć ze względu na mit założycielski powiązany z przybyciem do Ameryki w 1620 roku grupy purytańskich osadników na pokładzie statku Mayflower, angielskie osadnictwo nie było jedynym, które położyło podwaliny pod późniejszą amerykańską państwowość. Holendrzy, Hiszpanie, Francuzi to przykłady innych przybyszy, którzy aktywnie starali się zasiedlić amerykańskie ziemie. Należy też wspomnieć o mniejszych grupach z całej Europy. Choć ci przybysze nie reprezentowali potęg kolonialnych, to nadal aktywnie uczestniczyli w budowaniu kolonialnych osad i pierwszych miast. Warto wspomnieć, że pierwsi polscy osadnicy – rzemieślnicy zajmujący się produkcją szkła – przybyli do Ameryki już w 1608 roku i zamieszkali na terenie angielskiej kolonii Jamestown. O tym fakcie przypomina do dziś tablica stojąca na przedmieściach Williamsburga w stanie Wirginia. Z punktu widzenia dziejów prawa fakt ten ma niebagatelne znaczenie. Prawo kolonialne, nawet jeśli w znacznym stopniu

oparte na wzorcach prawa angielskiego, wystawione było również na kontakt z prawem i doświadczeniem prawnym przywiezionym do Ameryki przez kolonistów spoza Anglii. Wreszcie nie bez znaczenia okazał się kontakt europejskich osadników z rdzenną ludnością Ameryki Północnej – błędnie nazywaną Indianami. Kontakt z tą ludnością mógł również wpłynąć na postrzeganie przez kolonistów prawa, a ponadto od wczesnego etapu rozwoju kolonii niezbędne było wchodzenie z Indianami w relacje natury prawnej i handlowej. Takie powiązanie otworzyło pole do rozwoju nowej formy relacji, które ewoluowały od prostych traktatów uznających niezależny byt plemion po bardziej złożone akty prawne, odbierające rdzennej ludności jej prawa.

Już tylko powyższe uwagi wskazują na złożoność i trudność związaną z właściwym postrzeganiem fenomenu prawa amerykańskiego. Inną kwestią, która dotyczy dziejów prawa Stanów Zjednoczonych, jest szczególnie charakter tego prawa, będący konsekwencją specyficznego modelu ustrojowego. Ustrój federalny, z ogólnymi założeniami wyrażonymi w Konstytucji z 1789 roku, na gruncie prawa rodzi ten skutek, że w rzeczywistości nie mamy do czynienia w Stanach Zjednoczonych z jednym porządkiem prawnym, lecz siecią połączonych, czasem zaś istniejących obok siebie, porządków stanowych (aktualnie pięćdziesięciu) i porządku federalnego. Granice dzielące te systemy nie są jednak wyznaczone tematycznie. Prawo karne, przykładowo, to w znacznym stopniu gałąź prawa regulowana na poziomie poszczególnych stanów, ale ściganie najpoważniejszych przestępstw czy gwarancje przestrzegania uprawnień stron pozostają w domenie prawa federalnego. Szeroko rozumiane prawo własności to w jeszcze szerszym stopniu domena prawa stanowego. Prawo federalne niemal zupełnie pozostaje ślepe na tradycyjne zagadnienia własnościowe, jednak odgrywa ono poważne znaczenie w rozwoju regulacji obejmujących prawo własności intelektualnej.

W następstwie tego wszystkiego praktycznie niemożliwe jest napisanie pracy poświęconej historii prawa amerykańskiego w sposób, do którego prawdopodobnie wielu Czytelników

tej książki jest przyzwyczajonych bądź spodziewa się, że znajdzie tu rozważania na temat chronologicznego rozwoju instytucji w obszarze poszczególnych gałęzi prawa. A już na pewno, gdy niniejsza książka stanowi próbę przystępnego i skróconego wprowadzenia do omawianej tematyki (taki jest przecież cel Krótkich Wprowadzeń), byłoby to zadanie niemożliwe. Nie jest to zresztą cecha tylko książki, którą Czytelnik trzyma w swych rękach. To cecha całej dyscypliny, jaką stanowi historia prawa amerykańskiego.

Historia prawa Stanów Zjednoczonych w sensie dyscypliny badawczej nie ma jasno wyznaczonych granic. Prawo amerykańskie rozwija się w znacznym stopniu poprzez precedensowe rozstrzygnięcia sądowe, dlatego nie jest czymś niespotykanym, że przy omawianiu na przykład zagadnienia prawa kontraktowego sięga się w trakcie akademickiego wykładu do orzeczeń z XIX wieku czy nawet do jeszcze wcześniejszych orzeczeń angielskich, wydanych przez sądy królewskie. Trudno byłoby jednak uznać, iż tego rodzaju zabiegi dydaktyczne, naukowe czy praktyczne (także prawnicy przed sądami potrafią odwoływać się do dawnego orzecznictwa) są przejawem badań historyczno-prawnych. Raczej wskazać trzeba tutaj na cechę *common law* (nazywanego również systemem prawa angloamerykańskiego), jaką jest jego historyczność, tj. osadzenie i skontekstualizowanie prawa współczesnego poprzez uwzględnienie jego historycznego rozwoju. W skodyfikowanych porządkach prawnych, do których należy prawo polskie, owa cecha historyczności niknie wraz z wydaniem nowego kodeksu bądź kodeksów. Jest to swoisty moment postawienia „grubej kreski”. To, co wydarzyło się przed kodyfikacją, przynależy do przeszłości prawa, a to, co z prawem dzieje się od czasów kodyfikacji, przynależy zazwyczaj do teraźniejszości prawnej. Tym samym rozdzwięk między badaniami historycznoprawnymi a tzw. badaniami dogmatycznymi wydaje się znacznie łatwiejszy do uchwycenia w kulturze prawa skodyfikowanego aniżeli w przypadku kultury prawa precedensowego.

Drugą kwestią, która łączy się z instytucjonalnymi badaniami nad dziejami prawa w Stanach Zjednoczonych, jest

wspomniana już mnogość wewnętrznych porządków prawnych, a zatem mnogość organów stanowiących i stosujących prawo oraz mnogość podmiotów, które mogą to prawo interpretować. Z tego względu amerykańska historia prawa zdaje się, szczególnie współcześnie, odnosić do przeszłości w inny sposób, co wyraźnie widać również w książce G. Edwarda White'a. Prawo jest przecież fenomenem społecznym. Oznacza to, że pozostaje ono w ciągłym związku ze społeczeństwem, które ma się jego regulacjami kierować. Zjawiska społeczne mogą poprzedzać zmiany prawa bądź prawo może modelować postawy społeczne. Nie powinno zatem nikogo zaskakiwać, że to w środowisku amerykańskich prawników rozwinęły się socjologiczne nurty badania prawa, w tym jego najbardziej skrajne przejawy w postaci tzw. realizmu prawniczego. U schyłku XX wieku nauka prawa amerykańskiego rozwinęła z kolei różnego rodzaju postawy nazywane łącznie krytyczną nauką prawa (*critical legal studies*). Przekładając to na doświadczenie badań nad dziejami prawa amerykańskiego, nie może dziwić, że dzieje te przedstawiane są zazwyczaj z poziomu „lotu ptaka”. Zamiast szczegółowo analizować poszczególne orzeczenia, przejawy działalności prawodawczej itp., historia prawa amerykańskiego stara się patrzeć na przedmiot swoich badań jako na element większej układanki relacji i zjawisk społecznych. Nie tyle zatem punktem wyjścia jest prawo, ale zjawisko społeczne i pytanie o to, jak prawo zaklasyfikowało, opisało dane zjawisko, przeciwdziałało mu czy też może je wspierało. Właśnie z tych względów w niniejszej książce wiele uwagi poświęcono takim zagadnieniom jak relacje osadników europejskich z rdzenną ludnością Ameryki, niewolnictwu, znaczeniu własności ziemskiej w obliczu powiększającego się terytorium państwa, rozwojowi prasy, radia i telewizji, zmieniającej się na przestrzeni stuleci wizji rodziny czy wreszcie industrializacji życia codziennego.

Na koniec należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt przedkładanego tłumaczenia. Odmienność prawa amerykańskiego, jego założeń, zasłóści mających źródło w prawie angielskim zbudowanym w okowach feudalizmu prowadzi do poważnych

wyzwań, z którymi tłumacz takiej książki musi się skonfrontować. Najtrudniejszym z tych wyzwań jest warstwa terminologiczna. Siatka pojęciowa stworzona przez stulecia najpierw na potrzeby prawa angielskiego, a następnie przeniesiona i dodatkowo zmodyfikowana przez prawników amerykańskich nie jest łatwa do oddania w polskim języku prawniczym, który wywodzi się z tradycji wypływającej jeszcze ze starożytności rzymskiej. Tym samym niektóre terminy, choć odnoszą się do podobnych zjawisk, w rzeczywistości nie są tutaj wiernymi odpowiednikami. To z kolei – na co rzutuje historyczność rozwoju *common law* – wiąże się z odmienną ewolucją instytucji prawnych. Przykładowo angielskie słowo *property*, najczęściej oddawane w języku polskim jako „własność”, nie może być jednoznacznie kojarzone z prawem własności rozumianym na sposób kontynentalny. *Property* to bowiem pojęcie ujmujące różnorakie formy relacji podmiot-przedmiot, które mogą mieć bardziej lub mniej wyłączny charakter. *Property* to zarówno pojęcie wyrażające uprawnienie, jak również częstokroć przedmiot samego uprawnienia. W zależności zatem od kontekstu powinno ono być w języku polskim oddawane w różnoraki sposób. Jako przykłady można tu wskazać takie pojęcia jak własność, dobro czy mienie. Aby jednak nie komplikować przesadnie treści tłumaczenia rozdział trzeci zatytułowany został w formie *Prawo własności i jego regulacja*, choć polski Czytelnik szybko zorientuje się, że tematyka rozdziału jest szersza niż klasycznie – na gruncie europejskim – rozumiane prawo własności. Podobną trudność odnotować można chociażby w odniesieniu do pojęcia „prawo dotyczące *torts*” (mimo że *torts* wydają się podobne do deliktów prawa cywilnego określanych również jako czyny niedozwolone, to ze względu na okoliczności ich rozwoju nie mogą być one zawsze traktowane jako jednoznaczne odpowiedniki) czy też „relacje rodzinne” (oryginalne stwierdzenie *domestic relations* dotyczyło bowiem historycznie nie tylko osób połączonych więzami krwi, lecz odnosiło się także do służby, czeladników czy nawet majątku należącego do rodziny).

W tłumaczeniu zdecydowano się również nie przekładać na język polski nazw aktów prawodawczych. Zasada ta stosowana jest jednak w stosunku do ustaw (ang. *Act*), natomiast odstąpiono od niej w odniesieniu do Konstytucji Stanów Zjednoczonych, Poprawek do Konstytucji oraz Artykułów Konfederacji.

Po dłuższym namyśle postanowiono przetłumaczyć angielskie sformułowanie *law school* jako „szkoła prawnicza”, nie zaś „wydział prawa”. W amerykańskim systemie edukacji, w tzw. szkołach profesjonalistów (*professional schools*), kształcą się przedstawiciele zawodów, od których oczekuje się wiedzy wyspospecjalistycznej. Wśród takich profesji wymienia się lekarzy, prawników, dentystów, menagerów, inżynierów. Ich kształcenie często wiąże się z możliwością rozpoczęcia pracy bezpośrednio w zawodzie bez konieczności odbywania dodatkowych kursów, szkoleń czy aplikacji. Z tego względu zdecydowano w polskim tłumaczeniu podkreślić „zawodowy” charakter edukacji prawniczej poprzez zastosowanie terminu „szkoły prawnicze”, chociaż aspekt działalności naukowej tych jednostek edukacyjnych jest znaczący, w szczególności gdy pozostają one elementem struktury tzw. uniwersytetów badawczych, na czele z największymi i najbardziej liczącymi się uczelniami, takimi jak Uniwersytet Harvarda, Yale, Stanford, Chicago czy Wirginii.

Łukasz Jan Korporowicz
Łódź, 28 sierpnia 2025

Podziękowania

Kolejny już raz pracownicy biblioteki Szkoły Prawniczej Uniwersytetu Wirginii udzielili mi nieocenionej pomocy w czasie pisania tej książki. W szczególności na specjalne podziękowania zasługuje Kristin Glover w związku ze znalezieniem ilustracji dotyczących tematyki pracy, które w większości przypadków nie stwarzały poważnych trudności z możliwością ich dalszego wykorzystania. Podziękowania należą się także Mary Wood, kierownicze działu komunikacji Szkoły Prawniczej, za jej pomoc w zdobyciu niektórych ilustracji. James Barolo, student Szkoły Prawniczej Uniwersytetu Wirginii (rocznik 2014), przeczytał wczesną wersję książki i podzielił się ze mną pomocnymi spostrzeżeniami. Nancy Toff z Wydawnictwa Uniwersytetu Oksfordzkiego zachęcała mnie – w typowy dla siebie, energiczny sposób – do stworzenia tej książki i czuwała nade mną do czasu ukończenia pracy.

Spis ilustracji

1. Spotkanie wodzów plemienia Lakotów (Siuksów), 1891 Library of Congress LC-DIG-ppmsc-02513	28
2. Ilustracja z przedstawieniem aukcji niewolników na Południu, pochodząca z <i>Harper's Weekly</i> , 13 lipca 1861 Rysunek autorstwa Theodore'a R. Davisa Library of Congress LC-USZ62-2582	46
3. Informacja o sprzedaży nieruchomości przez szeryfa, hrabstwo Bucks, Pensylwania, 4 lutego 1880 Library of Congress LC-USZC2-153	65
4. Grupa osadników przemierzająca Góry Skaliste w drodze do Kalifornii, 1850 Library of Congress LC-DIG-ppmsca-02887	78
5. Kobieta słuchająca radia Zdjęcie autorstwa Underwood & Underwood Library of Congress LC-USZ62-23645	92
6. Przeludnienie w kalifornijskim więzieniu Zdjęcie dołączone do wyroku Sądu Najwyższego w sprawie <i>Brown v. Plata</i> , 131 S.Ct. 1910 (2011) California Department of Corrections	113
7. Osoby ubiegające się o udzielenie pozwolenia na zawarcie związku małżeńskiego w nowojorskim urzędzie ds. małżeństw, połowa lat 20. XX wieku Zdjęcie autorstwa George'a Granthama Baina. Kolekcja Baina Library of Congress LC-DIGggbain-24188	127

8. Katastrofa pociągu na trasie linii kolejowej Long Island, Piąta
Aleja, Bayshore, Nowy Jork, 10 lipca 1909 140
Zdjęcie autorstwa M.J. Andersona
Library of Congress LC-USZ62-25401
9. Budynek Poseya, Shawneetown, Illinois, w którym mieściła
się kancelaria prawnicza Abrahama Lincolna 159
Zdjęcie autorstwa Russella Lee, 1937
Library of Congress LC-USF341-T01-010685-B
10. John Jeffries prowadzący wykład w Szkole Prawniczej
Uniwersytetu Wirginii 164
Zdjęcie autorstwa Iana Bradshawa
Prezentowane dzięki uprzejmości Szkoły Prawniczej
Uniwersytetu Wirginii

Wstęp

W amerykańskich dziejach prawo odegrało kluczową rolę. Pojęcia i zagadnienia prawne miały decydujące znaczenie, gdy północnoamerykańskie kolonie podejmowały decyzję o oderwaniu się od imperium brytyjskiego. Prawo umożliwiło marginalizację plemion Indian amerykańskich oraz towarzyszącą temu procesowi ekspansję terytorialną i osadnictwo, które stały się symbolem zajęcia przez Stany Zjednoczone pozycji głównej potęgi politycznej XIX wieku. Brak umiejętności dojścia do porozumienia ze strony przedstawicieli poszczególnych gałęzi władzy państwowej, jak również najważniejszych partii politycznych, w celu znalezienia trwałego rozwiązania problemu afroamerykańskiego niewolnictwa przesądził o wybuchu wojny secesyjnej. Sąd Najwyższy i dokonywana przez niego interpretacja Konstytucji Stanów Zjednoczonych w zakresie handlu międzystanowego, traktatów międzynarodowych, praw obywatelskich, stosunków rasowych czy relacji intymnych łączących osoby tej samej płci oddziaływała bezpośrednio na życie niezliczonej liczby amerykańskich obywateli. Aby poznać bieg historii prawa amerykańskiego, niezbędne jest zatem zmierzenie się z zagadnieniami definiującymi rozwój amerykańskiej cywilizacji.

Co więcej, prawo przenika każdą płaszczyznę amerykańskiego życia. Instytucje rządowe Stanów Zjednoczonych działają na bazie prawa. To prawo określa poczynania urzędników – tak wybranych, jak i nominowanych – poczynając od prezydenta Stanów Zjednoczonych, a kończąc na policjancie oddelegowanym do kierowania ruchem ulicznym. Prawo określa warunki

uzyskania amerykańskiego obywatelstwa i wskazuje, kto jest uprawniony do przekroczenia granicy Stanów Zjednoczonych. Podstawowe czynności określające ludzkie życie, takie jak zawarcie małżeństwa, rozwód, nabycie domu lub samochodu, obowiązki kształcenia się w szkole publicznej czy możliwość zakończenia edukacji są określone przez prawo.

Dla społeczeństwa amerykańskiego prawo jest ponadto siłą kształtującą. Mówi się, że żyjemy zgodnie z „zasadą prawa” (*rule of law*), co oznacza, że Amerykanie oczekują rozwiązywania sporów w sposób pokojowy, przy zastosowaniu instytucji prawa, nie zaś na drodze przymusu, władzy czy siły. Amerykanie oczekują również, aby system prawny traktował każdego obywatela jednakowo i uczciwie, choć w przeszłości nie zawsze tak było, a tylko niektórzy stwierdzają, że współczesne instytucje prawa funkcjonują doskonale w zakresie likwidowania nierówności i niesprawiedliwości. Niezależnie od tego większość Amerykanów wierzy, że posiada „uprawnienie” odwoływania się do systemu prawnego w celu zaradzenia osobistym trudnościom i że system został zaprojektowany tak, aby zapewnić zwykłym obywatelom uczciwość i poczucie sprawiedliwości.

Ponieważ prawo stanowi czynnik przenikający całe życie społeczeństwa amerykańskiego, historia prawa jest tu szczególnie ważna. Śledząc tę historię, poznajemy centralne pojęcia, które definiują amerykańską kulturę. Należą do nich: izolacja geograficzna, dostatek gospodarczy, osadnictwo transatlantyckie, relacje łączące europejskich osadników z rdzennymi plemionami, niewolnictwo afroamerykańskie, znaczenie gospodarki rolnej, wzrost uprzemysłowienia i urbanizacja czy wybiecie się Stanów Zjednoczonych na pozycję światowej potęgi. Oceniając tę historię, uświadamiamy sobie, że prawo łączyło się bezpośrednio ze wszystkimi tymi zagadnieniami, reagowało na nie i pomagało w ich ukształtowaniu. Studiowanie historii amerykańskiego prawa to wejście w kontakt z żywiołami, które nadały Stanom Zjednoczonym wyjątkową tożsamość.

Problematyka historii prawa amerykańskiego jest tak dalece zróżnicowana i szeroka, że uniemożliwia pomieszczenie

wszystkich jej wątków w niniejszej książce. Ograniczyłem się więc przede wszystkim do wewnętrznych kwestii prawnych i tematyki prawa prywatnego. Starłem się podkreślić znaczenie decyzji sądowych należących do tradycji *common law* oraz prawodawstwa, a nie koncentrować uwagi na osiągnięciach ustrojowych. Podjąłem też wysiłek, aby skupić się na zagadnieniach i kwestiach, które nadal pozostają kluczowe dla amerykańskiej historii.

> KRÓTKIE WPROWADZENIE

– książki, które zmieniają sposób myślenia!

Prawo stanowi jeden z kluczowych czynników wpływających na rozwój Stanów Zjednoczonych Ameryki od samego początku ich istnienia. Nie było ono jedynie mechanizmem usprawniającym funkcjonowanie amerykańskiego społeczeństwa, lecz bezpośrednio wpływało na jego dynamiczny rozwój. To właśnie prawo, a także stosujący je prawnicy wielokrotnie przesądzali o kierunku zmian i rozwoju m.in. gospodarki, relacji rodzinnych, o sposobach zabezpieczania relacji społecznych. *Historia prawa amerykańskiego* G. Edwarda White'a jest zwięzłą próbą naszkicowania zasadniczych elementów wspomnianych przemian i umiejscowienia ich w szerszym spektrum przemian społecznych, które dotknęły Stany Zjednoczone na przestrzeni ostatnich trzech stuleci.

Interdyscyplinarna seria KRÓTKIE WPROWADZENIE piórem uznanych ekspertów skupionych wokół Uniwersytetu Oksfordzkiego przybliży aktualną wiedzę na temat współczesnego świata i pomaga go zrozumieć. W atrakcyjny sposób prezentuje najważniejsze zagadnienia XXI w. – od kultury, religii, historii przez nauki przyrodnicze po technikę. To publikacje popularnonaukowe, które w formule przystępnej, dalekiej od akademickiego wykładu, prezentują wybrane kwestie.

Książki idealne zarówno jako wprowadzenie do nowych tematów, jak i uzupełnienie wiedzy o tym, co nas pasjonuje. Najnowsze fakty, analizy ekspertów, błyskotliwe interpretacje.

Opiekę merytoryczną nad polską edycją serii sprawują naukowcy z Uniwersytetu Łódzkiego: prof. Krystyna Kujawińska Courtney, prof. Ewa Gajewska, prof. Aneta Pawłowska, dr Piotr Piotrowski, prof. Maciej Potz, prof. Piotr Stalmaszczyk, prof. Wojciech Woźniak.

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO

Patronat:

Pierwsze
Radio
Informacyjne

Książka dostępna również
jako e-book

ORIGINAL ENGLISH
LANGUAGE EDITION BY
OXFORD
UNIVERSITY PRESS

ISBN 978-83-8331-930-8

9 788383 319308